

Nem szabad elfelejtenünk, hogy a kommunisták elvették az ünnepeinket is

2024 január 02. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Rákosiék el kívánták törölni a karácsonyt, mert féltek mindent?l, ami felett nem volt hatalmuk. - Borvendég Zsuzsanna zseniális írása!

Kádár felmérte, hogy az eltörlés még korai, sokkal hatásosabb, ha egyszer?en deszakralizálja, kiüresíti azt, és az ünnep fényét beszorítja a családok zárt ajtaja mögé. A kommunisták számára az egyházak és az emberekben él? hit a legádázabb ellenségnek számítottak. A totalitarizmus ugyanis a teljességre törekszik, így a lélek kisajátítása legalább olyan fontos számukra, mint az anyagi javak elvétele.

Az egyházak saját etikával és jöv?képpel rendelkeznek, amely felett világi uralomnak nincs befolyása, éppen ezért ki akarták szorítani az emberek mindennapi életéb?l a hitet, a tradicionális létszemléletet, és ennek egyik legf?bb eszköze az él? hagyomány, az ünnepi évkör szokásrendjének felborítása volt.

A szakrális rend

A hagyományos társadalmakban az emberi élet minden mérföldkövéhez szakrális jelentés társult, vagyis egyházi szertartásrend kapcsolódott az életeseményekhez. Az évkörnek is megvolt a természetes és isteni rendje, amely már az ?si világban is támpontokat adott az emberi közösségek számára, hogyan lehet az életet min?ségivé és értékessé alakítani. A téli napforduló ideje mindig kiemelt id?szak volt: a fény diadala a sötétség ellenében, az élet gy?zelme az elmúlás felett. **A Megváltó születésének ünnepe természetes módon datálódott erre az id?szakra, az évszázadok során magába integrálva számos pogány hagyományt, amely a mélyen bennünk gyökerez? isteni törvények továbbéléseként jelent meg a keresztény szokásrendben.** Az emberi társadalmak évezredek óta ezen szakrális talapzaton szervez?dtek, ezek az egyén felett álló objektív isteni törvények adták az együttélés morális szabályrendszerét. Csupán néhány évszázad telt el azóta, amióta el?ször megkérd?jelezték az objektív Igazság létét, és megpróbálták az abszolútum helyére a gyarló ember szükségleteit helyezni – ez az id? azonban kevés ahhoz, hogy az emberi tudatból kitöröljék a sokezeréves Rendet. Ez a bolsevikoknak sem sikerült, ahogy mai utódjaik is el fognak bukni – ez csak id? kérdése.

Lucifer a pokolból

A sztálinizmus idején megpróbálták a karácsony bens?séges ünnepélyességét valamiféle mozgalmi karnevállá alakítani, de sikertelenül. Pedig minden eszközt bevetettek. **A hivatalosan is deklarált egypártrendszer els? karácsonya 1949-ben Sztálin 70. születésnapjáról szólt.** Ma sem tudjuk pontosan, melyik napon született a világtörténelem legnagyobb tömeggyilkosa, de nyilván nem véletlen, hogy saját születését igyekezett a téli napfordulóhoz kötni. Sztálin a „fényhozó”. Rendezvények és ünnepségek kísérték az évfordulót, versek és dalok születtek a generalisszimusz dics?ítésére. **A szándék elég világos volt: megváltóként akart tetszelegni, ezzel teljesen kisajátítva a karácsonyi ünnepkört.**

A következ? év már okozhatott némi fejtörést a pártvezérek számára, hiszen Sztálin nem lehetett újra hetven, a következ? kerekded évforduló pedig még messze volt, így a békeharcra és a nemzetközi szolidaritásra helyezték a hangsúlyt. Kötelez? programokat szerveztek ennek jegyében, de a m?sorok forgatókönyvei csak az utolsó pillanatban jutottak el a munkahelyekhez, a helyi népm?vel?khöz, így a szentestét megel?z? napok a megfeszített próbákkal teltek el, nem hagyva id?t a családi együttlét méltó el?készítésére és a lelki felkészülésre sem, nem beszélve az egyházi közösségekben folyó karitatív és egyéb teend?kr?l. December 25-én és 26-án délel?tt a gyerekeknek, délután a feln?tteknek szerveztek kötelez? foglalkozásokat, egyetlen estét, a 24-ét hagyva meg a bens?séges együttlétnek.

Az ötvenes évek els? felében drasztikus központi beavatkozásokkal igyekezték ellehetetleníteni az ünnep valódi átélését. **Tél ünnepr?l, vagy feny?ünnepr?l beszéltek karácsony helyett, de volt olyan év, amikor feny?t sem lehetett kapni, és a szaloncukrok is elt?ntek a boltok polcairól. S?t, az is el?fordult, hogy megtiltották a munkahelyeknek, hogy decemberben számfejtsenek, így a bérek kifizetése csúszott, vagyis az ünnepi asztal megterítése sokak számára lehetetlenné vált.** Ezzel próbálták akadályozni a családok különél? tagjainak szokásos meghitt együttlétét. 1952-ben december 26-át munkanappá tették, így egyetlen napra sz?kült a hagyományosan kétnapos megszentelt id?.

A szimbolikus id? tudatos megszentségtelenítése

A politikai rend?rség számára is kiemelked? id?szak volt december vége. Jól érzékelhet? a fennmaradt dokumentumokban, hogy karácsonykor sztahanovista üzemmódra váltottak, letartóztatási utasítások, kihallgatási jegyz?könyvek tucatjaival találkozhatunk, amelyeket ezekre a napokra datáltak. Nem véletlen. **A szimbolikus**

terek és a szakrális id? megszállása és kisajátítása a múlt és a hagyományos értékek megsemmisítését célozták, valamint üzenettel bírtak. Mindszenty József bíborost 1948 karácsonyán hurcolták el édesanyja mell?l, így az egyházf? letartóztatása önmagán túlmutató jelentéssel bírt, és a hívek számára egyértelm? fenyegetést jelentett. **Az éjféli misén való részvétel kiemelked? b?nnek számított, és jellemz?, hogy az 1950. január 1-jét?l önálló joghatóságként m?köd? Államvédelmi Hatóság létrehozását is 1949 karácsonyán rendelték el.**

A társadalom minden szintjén fokozott éberséggel ügyeltek arra, hogy az otthonok zárt ajtói mögött se ünnepeljék a Megváltó érkezését. Házmesterek tettek bejelentést az ávón azokról a családokról, ahonnan kisz?r?dött az egyházi énekek dallama, vagy tették fel a gyerekeknek azt a beugratós kérdést, hogy mit hozott a Jézuska. Ha a gyermek válaszolt, a szül?ket a „klerikális reakció” ügynökeinek min?síthették. Tanítón?k írattak fogalmazásokat a téli szünet élményeir?l, amely szintén árulkodhatott a család vallásos meggy?z?désér?l. A karácsony méltó megünneplése valós veszélyforrást jelentett a hívek számára.

A kádári alku

A Kádár-rendszer hatalompolitikája új eszközökkel próbálta kisajátítani a karácsonyt. A kommunista vezetés ráébredt, hogy a keresztény Európában olyan mélyen gyökerezik Jézus születésének ünnepe, hogy nemcsak felesleges a küzdelem az eltörléséért, de még a visszájára is fordulhat ez a törekvés, hiszen fokozott ellenállást vált ki az emberekb?l. **A „társadalmi megbékélés” irányába tett els? gesztusok egyike volt, hogy 1956 decemberében újra munkaszüneti nappá nyilvánították december 26-át.** Kádár János tisztában volt azzal, hogy csupán szimbolikus jelent?sége van mindennek, hiszen még érvényben volt a kijárási tilalom, így az egyházi rendezvények és családi összejövetelek megtartása egyébként is akadályba ütközött, de a konszolidáció irányába mutató jelképes engedményt?l politikai hasznot remélt.

A hatvanas évekre kiépül? kádári „gulyáskommunizmus” képébe remekül illeszkedett a karácsony fogyasztásközpontúvá degradálása. Az „eltörlés kultúrájának” drasztikusságával szemben kialakított egy deszakralizált ünnepet, ahol a vásárlásé lett a f?szerep. **Az ötvenes évek tudatosan er?ltetett sivárságával szemben a hatvanas évek végére általánossá vált az üzletek feltöltése, ilyenkor olyan élelmiszerekhez is hozzá lehetett jutni, amelyek az év többi szakaszában hiánycikknek számítottak.**

Megmaradtak a munkahelyi karácsonyok, legtöbbször a decemberi ünnepkörök összemosásával. Szent Miklós napját elfoglalta a forradalom vörös színébe öltöz? télapó, aki a feldíszített karácsonyfa mellett édességeket osztott a dolgozók gyermekeinek. Jézus születéstörténete egy egyszer? bibliai mesévé formálódott, azt sugallva, hogy az nem több és nem más, mint bármely eredetmítosz, vagy népmese. Az ünnep többé nem a megváltás ígéretér?l szólt, hanem a szeretet ünnepér?l beszéltek. Ebb?l a szeretetfogalomból azonban hiányzott Isten irántunk mutatott irgalmassága és kegyelme, kizárólag a családi kötelékekre helyezték a hangsúlyt. **A családi élet magántereibe kívánták visszaszorítani a meghittséget, tovább bomlasztva és akadályozva az autonóm közösségi élet minden lehetséges formáját.**

A Remény bennünk van

Romboló volt a társadalom számára ez a tudatos és álcázott harc a megszentelt id? ellen, hiszen azzal, hogy nem akarták eltörölni, vagy teljesen profánná aljasítani a karácsonyt, megel?zték a védekez? mechanizmusok önkéntelen feléledését. A lelki elmélyülés és elcsendesült várakozás helyett egy felszínes, de csillogó és kívánatos alternatívát nyújtott, amelynek megélése és öröme kevesebb er?feszítést igényelt. A karácsonyi készül?dés egyre inkább az ünnepi asztal finomságaira és az ajándékozásra fókuszált, vagyis evilágivá, fogyasztásközpontúvá vált. **A szocialista karácsonyok „fejl?déstörténete” tehát egyenes út volt a kapitalista változat felé.**

Talán éppen ez a szerencsénk: látjuk, hogyan jutottunk idáig. Tudjuk, hogy a széls?baloldali ateizmus harca az Isteni Rend ellen egyben emberellenes is, vagyis tudjuk, hogy mit kell megvédenünk és mi ellen kell harcolnunk. A nyugati ember ennek a tapasztalatnak a hiányában védtelenebb, kevésbé veszi észre a deszakralizált élet veszélyeit. **Vajon eljött az a történelmi id?, amikor nekünk, közép-európai nemzeteknek kell majd irányt mutatnunk az emberhez méltó élethez visszavezet? úton?**

Borvendég Zsuzsanna

www.pestisracok.hu

Ajánló